

FRA informācija presei

Vīnē/Briselē, 2013. gada 11. martā

Veselības aprūpē vajadzīga labāka aizsardzība pret nevienlīdzīgu attieksmi

Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (FRA) jaunajā ziņojumā ir pievērsta uzmanība konkrētiem šķēršļiem un nevienlīdzīgai attieksmei veselības aprūpes jomā, ar ko cilvēki var saskarties vairāku īpašību dēļ (piemēram, etniskās piederības, dzimuma, vecuma un invaliditātes dēļ). Ziņojumā secināts, ka šādos gadījumos personām un viņu juridiskajiem konsultantiem bieži vien rodas grūtības iesniegt tiesā sūdzības par diskrimināciju, pamatojoties uz “daudzējādām” pazīmēm. Tā notiek tādēļ, ka “daudzējāda” diskriminācija tiek slikti izprasta, vai vienkārši tādēļ, ka juridiski ir vieglāk izskatīt sūdzību par vienu konkrētu diskriminācijas pazīmi.

“Lai pamattiesību izmantošanā nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret visiem, tiesību un veselības aprūpes sistēmām ir jāatspoguļo reālās cilvēku dzīves sarežģītība,” saka FRA direktors Mortens Kjaerums (Morten Kjaerum). “Cilvēkus neraksturo, piemēram, tikai viņu dzimums, bet arī vecums, etniskā piederība vai invaliditāte. Jāmaina diskriminācijas novēršanas tiesību akti, lai daudzējādas diskriminācijas dēļ cietušās personas varētu vērsties tiesā. Diskriminācijas novēršanas jautājumos jāapmāca arī veselības aprūpes personāls, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret cilvēkiem atbilstoši viņu vajadzībām neatkarīgi no tā, kas viņi ir.”

No ziņojuma izriet šādi secinājumi:

- **nevienāda aizsardzība un juridiskā neskaidrība** sarežģī “daudzējādas” diskriminācijas lietu iesniegšanu tiesā. Veselības aprūpes jomā ES diskriminācijas novēršanas normatīvie dokumenti aizsargā pret rasu un dzimuma diskrimināciju, bet ne pret diskrimināciju vecuma, invaliditātes vai dzimumorientācijas dēļ. Turklāt tikai sešas no 27 ES dalībvalstīm ir iekļāvušas “daudzējādu” diskrimināciju savos tiesību aktos, bieži vien ar neskaidru definīciju. Vienlīdzīgas aizsardzības nodrošināšana veselības aprūpē pret visa veida diskrimināciju būtu nozīmīgs pirmais solis, lai efektīvi risinātu “daudzējādu” diskrimināciju. Šis jautājums tiek risināts “horizontālajā direktīvā” – tiesību dokumentā, kas pašlaik tiek apspriests ES līmenī un paplašinātu aizsardzību pret diskrimināciju ārpus nodarbinātības jomas, lai iekļautu reliģijas vai ticības, invaliditātes, vecuma un dzimumorientācijas pazīmes;
- advokāti bieži vien neiesniedz sūdzības veselības aprūpes jomā kā diskriminācijas lietas, jo tajās **kompensācija ir mazāka nekā, piemēram, prāvās par medicīnas pārkāpumiem**. Lai esošie normatīvie dokumenti diskriminācijas novēršanas jomā būtu efektīvi, tiesām diskriminācijas lietās ir jāpiešķir preventīvas un samērīgas kompensācijas. Tās rosinātu lielāku skaitu cilvēku un viņu advokātu sūdzēties tiesā par diskrimināciju, tostarp “daudzējādu” diskrimināciju;
- **zems informētības līmenis** par to, kā un kam sūdzēties, apgrūtina vērsanos tiesā. Cietušie bieži vien nav pārliecināti, pie kā vērsties pēc palīdzības, vai veselības aprūpes jomas sūdzību izskatīšanas iestādes, vai līdztiesības iestādes kas ir atbildīgi par vienlīdzīgu attieksmi pret visiem iedzīvotājiem. Turklāt esošo sūdzību izskatīšanas sistēmu efektivitātei veselības aprūpē cilvēki maz uzticas, un viņi arī baidās, ka sūdzēšanās pasliktinās veselības aprūpes personāla attieksmi. Vienota līdztiesības struktūra visa veida diskriminācijai, arī “daudzējādai” diskriminācijai, ja to papildinātu ar labāku koordināciju ar veselības aprūpes jomas sūdzību izskatīšanas iestādēm, būtiski uzlabotu tiesu pieejamību;

- veselības aprūpes sistēmas ne vienmēr ņem vērā atšķirīgās **veselības aprūpes klientu vajadzības**. Veselības aprūpes sistēmas var (netīšām) radīt šķēršļus veselības aprūpes pieejamībai vai nodrošināt atšķirīgas kvalitātes veselības aprūpi cilvēkiem ar vairāk nekā vienu aizsargātu pazīmi, piemēram, attiecībā uz dzimumu, vecumu vai vai piederību minoritātei. Valdības un veselības aizsardzības iestādes var uzlabot šo situāciju, aktīvi veicinot diskriminācijas novēršanas mācības ārstiem un veicot pozitīvas darbības, lai atbalstītu un iedrošinātu cilvēkus, kurus apdraud “daudzējāda” diskriminācija – piemēram, atvieglot piekļuvi informācijai ar valodas un starpniecības pakalpojumu palīdzību, kā arī veicot iesaistošus pasākumus;
- **pašreizējā veselības statistika** neļauj pietiekami precīzi novērtēt to grupu diskriminācijas līmeni, ko diskriminē pēc daudzējādām pazīmēm. Datu pieejamība atvieglo uz pierādījumiem balstītu un tādēļ efektīvāku politikas pasākumu izstrādi. Svarīgi ir izstrādāt instrumentus, kas sniedz uzticamus un salīdzināmus datus, kuri var radīt priekšstatu par diskriminācijas patieso ainu veselības aprūpē, pamatojoties uz dažādām diskriminācijas pazīmēm.

Šajā ziņojumā vērtēts, kā “daudzējāda” diskriminācija tiek juridiski risināta, un pārbaudīta attiecīgo tiesu prakse, īpaši pievēršoties veselības aprūpei. Tajā arī pētīti veselības aprūpes klientu un ārstu viedokļi un pieredze jautājumā par to, kā cilvēki ar atšķirīgu dzimumu, vecumu, invaliditāti un etnisko piederību izjūt diskrimināciju un daudzējādo diskrimināciju, izmantojot veselības aprūpes sistēmu Austrijā, Čehijas Republikā, Itālijā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē.

Lai izlasītu šo ziņojumu, skatīt: [Nevienlīdzība un daudzējāda diskriminācija veselības aprūpes pieejamības un kvalitātes jomā](#).

Papildu informāciju var iegūt: media@fra.europa.eu.

Tālr.: +43 1 580 30 642

Piezīmes redaktoriem

- Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūrai (*FRA*) ir uzdots sniegt uz pierādījumiem balstītas konsultācijas ES un valstu lēmumu pieņēmējiem, tādējādi veicinot labāk informētas un mērķorientētas diskusijas un politiku izstrādi pamattiesību jomā.
- “Daudzējāda” diskriminācija ir diskriminācijas veids, pamatojoties uz vairāk nekā vienu pazīmi – dzimumu, vecumu, etnisko piederību, invaliditāti utt. Piemēram, romu tautības sievietē dzemdībās var izjust diskrimināciju ne tikai tādēļ, ka ir sieviete (tas neattiecas uz visām sievietēm), un ne tikai kā romu pārstāve (tas neattiecas uz visiem romiem). Viņa var izjust diskrimināciju tādēļ, ka vienlaikus ir romu tautības pārstāve un sieviete.